

τάτρευαν, βλέποντάς την να κόβη λουλούδια απ' τὸ περιβόλι, πήγαν καὶ τὴ μαυροήσαν στὸν ἀφεντικό τους, ὁ ὁποῖος διέταξε νὰ τὴν ξυλίσουν.

Δαρμένη καὶ δακρυσιμένη, ἡ δύστηνη ὄρφανη ἀποτραβήχτηκε ἀπὸ σταυλοῦ ἔπεσε ἐπάνω στ' ἀχρόνιο στρώμα τῆς κα' ἄρχισε νὰ κλαίη, νὰ κλαίη παρὰ κα' ἀπαρηγόρητα.

Τὰ δάκρυά τῆς ἔτρεχαν σταλαμιαιά—σταλαμιαιά κα' ὅταν ἔφταναν τὰ μεσάνυχτα, ἡ κόρη, ἀπ' τὸ παράνομό τῆς καὶ τὸ κλάμμα τῆς, ἀποκοιμήθηκε.

Οἱ Καλλιαντζάρου, ποὺ τὰ μαθαίνουν ὅλα, ἔμαθαν κα' αὐτὸ τὸ περιστατικόν. Συγκινήθηκαν λοιπὸν πάρα πολὺ γιὰ τὸ πᾶθμα τῆς κόρης καὶ θέλωσαν γιὰ τὴ σκληρότητα ποὺ τῆς ἔδειξαν οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὴν ἄγια ἐκείνη νύκτα.

Σκορπίστηκαν ἀμέσως μέσα στὰ δάση κα' ἄρχισαν νὰ μαζεύουν τὰ πύθια λουλούδια ποὺ ἦσαν κομμένα στὴς κορυφές καὶ στ' ἀπόγεια καὶ στὴς βουνοπλαγιές.

Μάξιμα χειροκρούουσα, χειμωνόχρανα, χειμωνανθούς, χοχλίδες σφραγισμένα τῶν Χριστουγέννων, κινούμενα ποὺ ἐγούσαν ἀπ' τὸ κρῖν καὶ ὄλα τὰ πύθια λουλούδια τῆς ἐπέζη.

Τὰ κομμάτια ἔκειτα στὴ γῆ τῶν, τὰ πήγαν ἀπὸ ἀχρόνη κα' ἔφταναν μ' αὐτὰ ἕνα παχὺ μαλακὸ καὶ ἄβρο σπέρμα, πομπυλόντο καὶ μασχοβολήματα, τὸ ὁποῖο ἔβαλαν ἄσπυρ κάτω ἀπ' τὴν κομμένη καπέλλα.

Ἐπειτα μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς πήγαν κα' ἀνέβησαν στὰ πύθια ξεροκλιόμενα τῶν ἐλασιῶν τοῦ ὄρους, ξεκρέμασαν ἕνα ἀστέρι ἀπ' τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ ἔφεραν καὶ τὸ κρέμασαν μέσα στ' ἀχρόνη, ὅπου ἔλαμψε καὶ φωτοδόλησε ὄλος ὁ τόπος γῆφο.

Κατόπιν ἐπῆσαν στὴς ροματιστές καὶ στὴς κακοτιπές καὶ μάξιμα ἀγκάθα, ἀγκάθα μεγάλα καὶ μικρά, ἀγκάθα μικρὰ καὶ φραγκοκρεμά καὶ τὰ σκόρπισαν στὰ κρεβάτια τοῦ ἀφεντικού καὶ τῶν ἐπιστατῶν του.

Αὐτοὶ, μόλις ἐνοιούσαν τὰ κεντήματα τῶν ἀγκαθῶν, ζήτησαν κα' ἀνοίγοντας τὰ μάτια τους εἶδαν ἕνα ἄσπυρ καὶ δικαστὸ φῶς μέσα ἀπὸ σταυλὸ μὲ τὰ ὄσα.

Κατέβησαν τότε ὅλοι ἐκεῖ καὶ τί νὰ ἴδωσιν; Ἐβίβαν σ' ἕνα στρώμα μασχοβολήμενον λουλουδιῶν, παρόμοια μ' ἀγγελουδι, καθόταν ἦσαν—ἦσαν κα' αἰθῶα ἡ δαρμένη ὄρφανη ποὺ τὴν ἐφώτιζε ἀπὸ πάνω τὸ περιλάμπρο ἀστέρι, πὸ ὄψη τῶν καλῶν Καλλιαντζάρων.

Τότε κατέλαβαν ὅλοι τί εἶχε συμβεῖ κα' ὁ σκληρὸς ἀφεντικὸς, ποὺ ἦταν μάλιστα ἄτεκνος, γιὰ νὰ διορθῶσιν τὸ μεγάλο του σφάλμα, ἀποράσισε νὰ προστατήσῃ τὸ δικαστικόν κομίσμα καὶ τὸ νιοθέτησε.

Τῆ στιγμῇ ποῖδινε διαταγὴ πρὸς ὑπηρετές του νὰ ἐτοιμάσουν μὴ χωριστὴ κἀμαρα στὸ μέγαρό του γιὰ τὴν ὄρφανη, ἀκούστησαν ἡ κομισμένες τῶν Χριστουγέννων ποὺ σημαῖαν χαρμόσινα.

Ἀμέσως ὄλα τ' ἀγκάθα, ποὺ ἦσαν βαλμένα ἐπάνω στὰ κρεβάτια τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ τῶν ἐπιστατῶν, μεταβλήθηκαν σὲ κερμαντάφυλλα τῶν Χριστουγέννων, ἕνα λουλούδι ὄχι πολὺ σπάνιο στὰ βόρεια μέρη.

Ἀπὸ τότε στὴ Σουηδία καὶ στὴ Νορβηγία, κάθε χρόνον, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων συνηθίζουν νὰ τοποθετοῦν μέσα πρὸς σταυλοῦ ἕνα ξύλινο σπαθὸν, κομωμένον ἀπὸ γλυκὰ κλωνάρια σημάδας καὶ σπολιωμένον μὲ λίγα ἀγκυριλούουδα.

Ἐπίσης δὲν παραλείπουν νὰ βάζουν ἀπὸ πάνω ἕνα ἀστέρι ἀπὸ χρυσοχρῶτον, γιὰ νὰ φωτίη τὴς ψυχές τῶν Χριστιανῶν καὶ νὰ τοὺς ὀδηγῇ πάντα στὸ δρόμο τῆς καλοσύνης καὶ τῆς εὐτυχίας...

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΔΗΜΩΔΗ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

Ἐσεῖς παιδιὰ κλεφτόπνοια κα' ἐσεῖς Ρομαιοκράτια, μὴ τὸ φρομὸν φράγαμε, μὴ τὴν ἀδερφουμένη, ἂν εἴστε γιὰ τὸν τόπο μας, παρᾶστε ἀπ' τὸ χωριὸ μου. Ντωφεῖα νὰ μὴ ριζῆτε, τραγοῦδια νὰ μὴν πῆτε καὶ σὰς ἀκούσει ἡ μάνα μου κα' ἡ δόλια ἡ ἀδερφή μου κα' ἔρθουν καὶ σὰς φροτίσουν, παιδιὰ μου, γιὰ τ' ἐμένα. Πέστε τῆς πὼς παντρεύεται κα' ἐπῆρα μὴ γυναῖκα, πῆρα τὴν πλάκα πεθερά, τὴ μάνη γῆ γυναῖκα.

— Περικαλὸ σε, μαύρη γῆς κα' ἀραχνιασιμένη πλάκα, αὐτὸν τὸν νεῖο ποὺ σοῦταῖα, αὐτὸ τὸ πᾶλλῆρα, πρηνεράγιο νὰ τὸ βαπτᾶ, ἴμιλο νὰ τὸ μωφῆς,

νὰ μὴν τὸ πάση ἀφοροσιά, νὰ (μὴν τὸ πάση θέρη). —Τάχατες εἶμα ἡ μάνα του νὰ (τὸ βιστὸ στὰ χέμα; Μένα μὲ λένε μαύρη γῆς κα' (ἀραχνιασιμένη πλάκα, ποὺ τρώει τὴς νεῖες, ποὺ τρώει (τοὺς νεοῦς, ποὺ τρώει τὸ πᾶλλῆρα.

—Μάτια μου, σ' ἐπεθύμησα, θέ- (λο νὰ σ' ἀνταμώσω. —Ἐσὺ σὰν μ' ἐπεθύμησες καὶ (θέξ νὰ μ' ἀνταμώσης, ἐμένα ὁ Χόρος μὲ ποιῶσα, ἐ- (θγα κα' ἀγοράσε με. —Σὰν τί γερῆσαι, μάτια μου, νὰ (βγῶ νὰ σ' ἀγοράσω; —Γερῆσαι γίλια φροφρα καὶ δὴν (καπέλλες μύσο.

τὸν ἦλιο τὸν ἀτήρητο κα' τοῦ (τὸν κατεβάσης. —Τὰ φροφρα θὰ δακτυλίστῃ, τὸ (μύσκο θὰ τὸν πάσο. τὸν ἦλιο τὸν ἀτήρητο πὼς νὰ (τὸν κατεβάσω;

Ἐγὼ καὶ σ' ἀγάπαγα, ἐγὼ (καλὰ σὲ εἶχα, γὼ σ' εἶχα μύσο στὸ κωνί (καὶ σῆμα στὸ καλῆμα, σ' εἶχα κα' ἀσημοκάντηλο κα' ἐ- (φρώταγες τὸ σῆμα. Τώρα τὸ σῆμα σκωρίασε, ὁ (μύσος δὲν μωφῆσαι, τώρα τ' ἀσημοκάντηλο ἔπεσε (κα' ἐστασίστη. (Μοιρολόγια τῆς Κυνουρίας.)

Γιαννάκη, τὴν ἀγάτη σου πῆς (μὴν τί νὰ τὴν κάμο; Νὰ τὴν ποιήσω δὲν μπορῶ. (νὰ τὴ χαρίσω ὄχι, μόν' θὰ τὴν λάω στὸ χωριῶν (νὰ τὴν περικοῦσῃ.

Ἡ Ἁγία Τριάς. (Πίναξ τοῦ Μουριλλο)

νὰ φράσω γόλοφ καὶ σπαρῶ, πανόρητο δαχτυλίδι, τὸ δαχτυλίδι νὰ φορῶ, τὸ γόλοφ ν' ἀναγνώσω καὶ τὸ σπαρῶ νὰ προσκωνῶ τὸν θεοῦ μου νὰ κάνο, γατ' ὁ ἀδερφός μου εἶνε σπαρῶς κα' ὁ ἄντρος ἡ καρδιά καὶ τὸ παιδί εἶνε σκωρίατῆ ποὺ βγαίνει ἀπ' τὸ πᾶμα. Γιαννάκη ἀθάνατο νερὸ, βασιλικὸ παστόρι, μὴ τὰ κατάρτα νὰ ψηθᾶ, μὴ τὰ διπλὰ φουγγερά, καλλιμαρέα διαλέχτῃ μὲ τὸ σπαρῶ μουστᾶν!

Ἡ Μαύρη Γῆ νὰ χαίρεται καὶ νὰ βαρῆ παγωνῖα καὶ νῆχη διὸ ζυγιές βλοῖα καὶ τρεῖς ζυγιές λαῖτα, πᾶρα τοὺς νεοῦς γιὰ τὸ χωριὸ τῆς νεῖες γιὰ τὰ τραγοῦδια.

Τὸ κομῆμα νῆχη ὀπόριξε φωτιῆ (στὸν κάτω κόσμο κα' ἔκαψε γίλια βᾶσινα καὶ ἴμιλο (μαξιλᾶρια.

Κεῖνα δὲν ἦταν σάβανα, δὲν ἦ- (τὰν μαξιλᾶρια, ἦταν μενᾶδονε παιδιὰ τῶν ἀ- (δερχῶν τ' ἀδερφῶν, ἦταν καὶ τὸν χροῖδονε οἱ εἰλο- (γῆτικοὶ τους. (Μοιρολόγια Μανιάτικα)

